

**Z PRAWEM USTROJOWYM PORÓWNAWCZYM
PRZEZ PONAD PÓŁWIECZE**

UNIwersytet HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZY
IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

Z PRAWEM
USTROJOWYM PORÓWNAWCZYM
PRZEZ PONAD PÓŁWIECZE

Księga Jubileuszowa
dedykowana Profesorowi Marianowi Grzybowskiemu
z okazji 55-lecia pracy naukowej

Redakcja naukowa
BOGUSŁAW PRZYWORA
ANNA ROGACKA-ŁUKASIK
KRZYSZTOF SKOTNICKI

Częstochowa 2022

Recenzenci

PROF. DR HAB. JACEK BARCIK (Uniwersytet Śląski, Katowice)
PROF. DR HAB. KRYSZYNA CHOJNICKA (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
PROF. DR HAB. ANDRZEJ KIDYBA (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin)
PROF. DR HAB. MARIA KRUK-JAROSZ (Uczelnia Łazarskiego, Warszawa)
PROF. DR HAB. MARIAN MIKOŁAJCZYK (Uniwersytet Śląski, Katowice)
PROF. DR HAB. MONIKA URBANIAK (Uniwersytet Medyczny, Poznań)
DR HAB. TOMASZ BARANKIEWICZ, PROF. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin)
DR HAB. ANDRZEJ BISZYTYGA, PROF. UZ (Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra)
DR HAB. KRZYSZTOF GRAJEWSKI, PROF. UG (Uniwersytet Gdański, Gdańsk)
DR HAB. MARCIN KAŁDUŃSKI, PROF. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)
DR HAB. MAREK MACZYŃSKI, PROF. UJ (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
DR HAB. MAGDALENA MUSIAŁ-KARG, PROF. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań)
DR HAB. SŁAWOMIR PATYRA, PROF. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin)
DR HAB. MARTA OSUCHOWSKA, PROF. UKSW (Uniwersytet Kardynała
Stefana Wyszyńskiego, Warszawa)
DR HAB. PIOTR SZYMANIEC, PROF. PUAS (Państwowa Uczelnia im. Angelusa Silesiusa, Wałbrzych)
DR HAB. SYLWIA JAROSZ-ŻUKOWSKA (Uniwersytet Wrocławski, Wrocław)
DR HAB. GRZEGORZ KRYSZEŃ (Uniwersytet w Białymstoku, Białystok)
DR HAB. ADAM KRZYWOŃ (Uniwersytet Warszawski, Warszawa)

Redakcja naukowa
BOGUSŁAW PRZYWORA
ANNA ROGACKA-ŁUKASIK
KRZYSZTOF SKOTNICKI

Redaktor Naczelna Wydawnictwa
PAULINA PIASECKA-FLORCZYK

Korekta
DARIUSZ JAWORSKI
ANDRZEJ MISZCZAK

Redakcja techniczna
PIOTR GOSPODAREK
ALEKSANDRA KUNOWSKA

Projekt okładki
PIOTR GOSPODAREK
(na okładce wykorzystano materiały z Freepik)

© Copyright by
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2022

ISBN 978-83-66536-71-5

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-28, faks (34) 378-43-19
www.ujd.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	
SŁOWO OD REDAKTORÓW	13
SYLWETKA JUBILATA	15
WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PUBLIKACJI PROFESORA MARIANA GRZYBOWSKIEGO	19
ANDRZEJ SZMYT, <i>PROFESOR MARIAN GRZYBOWSKI – UCZONY I PRZYJACIEL</i>	49

I. KONSTYTUCJA: FUNKCJE, STANOWIENIE, ZMIANA I TOŻSAMOŚĆ	
MICHAŁ BOŻEK, <i>Klasyfikacja Konstytucji z perspektywy socjopolitycznej</i>	61
PIOTR CZARNY, BOGUMIŁ NALEZIŃSKI, <i>100-lecie uchwalenia Konstytucji Federalnej Republiki Austrii – wybrane refleksje rocznicowe</i>	75
MIROSLAW GRANAT, <i>Tożsamość konstytucji i jej funkcje</i>	95
KRZYSZTOF SKOTNICKI, <i>Obywatelska inicjatywa konstytucyjna i obywatelska inicjatywa ustawodawcza w Serbii</i>	103
HANNA SUCHOCKA, <i>Moment Konstytucyjny jako „uzasadnienie” zmiany Konstytucji. Kilka refleksji w kontekście doświadczeń Komisji Weneckiej</i>	119
ANDRZEJ SZMYT, <i>Tryb zmiany Konstytucji kwietniowej z 1935 r.</i>	135

II. KONTROLA KONSTYTUCYJNOŚCI – KU PAMIĘCI O ORZEKANIU	
ZBIGNIEW CIEŚLAK, ALEKSANDRA SYRYT, <i>Wybrane zagadnienia konstytucyjnego statusu i zasad wykonywania zawodów prawniczych – uwagi na tle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego</i>	161
MONIKA FLORCZAK-WĄTOR, <i>Wpływ orzecznictwa amerykańskiego i kanadyjskiego Sądu Najwyższego na orzecznictwo polskiego Trybunału Konstytucyjnego</i>	177
MARIUSZ JABŁOŃSKI, <i>Skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 1/21</i>	189
ADAM JAMRÓZ, <i>Wkład Trybunału Konstytucyjnego w kształtowanie systemu prawa. Kilka uwag</i>	205
ALEKSANDER KWAŚNIAK, <i>Bezpośrednie stosowanie art. 61 ust. 1 Konstytucji RP w okresie poprzedzającym wejście w życie ustawy o dostępie do informacji publicznej</i>	219
PIOTR MIKULI, NATALIE FOX, <i>W sprawie skutków rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego w sprawach P 7/20 oraz K 3/21 (zarys problemu)</i>	237

III. NIECO HISTORII – BLIŻSZEJ I DALSZEJ

ANDRZEJ BAŁABAN, „Przebudzenie” Sejmu PRL I kadencji w roku 1956	251
MAREK BANKOWICZ, <i>Meandry konstytucyjne komunistycznej Czechosłowacji</i>	259
JUSTYNA MICHALSKA, ANNA CHODOROWSKA, <i>Historyczny rozwój koncepcji prawa azylu</i>	277
TADEUSZ SZULC, <i>Relacje król–parlament w monarchicznych konstytucjach polskich i francuskich w latach 1791–1830</i>	293
PAWEŁ WOLNICKI, <i>Przepisy rządowe o zachowaniu się podczas ceremonii religijnych w Królestwie Polskim</i>	307

IV. SYSTEMY RZĄDÓW – TRADYCJA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

MACIEJ BEREK, <i>Sekretarz Rady Ministrów – funkcje i wpływ na realizację zadań przez Radę Ministrów</i>	323
GRZEGORZ KUCA, <i>Próba wyróżnienia form i reguł współdziałania władz</i>	339
KATARZYNA DUNAJ, KRZYSZTOF PROKOP, <i>Dziedzictwo weimarskiego konstytucjonalizmu: (nie)zapomniany eksperyment ustrojowy</i>	351
SABINA GRABOWSKA, RADOŚLAW GRABOWSKI, <i>Responsibilities of central organs of executive power on the example of selected republican and monarchical states</i>	363
KRZYSZTOF URBANIAK, <i>Indywidualna odpowiedzialność polityczna ministrów. Wybrane problemy</i>	379

V. PAYS NORDIQUES – MON AMOUR

MAŁGORZATA BABULA, <i>Efektywność systemowych założeń opieki zdrowotnej w Republice Islandii</i>	395
MICHAŁ BARTOSZEWICZ, <i>Kilka uwag o listach otwartych w wyborach proporcjonalnych z rozwiązaniami szwedzkimi w tle</i>	405
STANISŁAW BOŻYK, <i>Konstytucyjny status Eduskunty w systemie ustrojowym Republiki Finlandii</i>	415
RYSZARD M. CZARNY, <i>NORDEN – propedeutyka zagadnienia</i>	429
PIOTR UZIĘBŁO, <i>Zasada proporcjonalności wyborów do Riksdagu</i>	451
MACIEJ SEROWANIEC, <i>Proces kształtowania się zinstytucjonalizowanej kontroli państwowej w Danii, Finlandii oraz Szwecji</i>	463
BOGUSŁAW PRZYWORA, ALEKSANDER WRÓBEL, <i>O osobliwościach posiedzeń szwedzkiego Riksdagu i Sejmu RP w warunkach pandemii COVID-19</i>	473
VIKTORIA SERZHANOVA, <i>Zmiana ustawy zasadniczej Finlandii</i>	487
ANNA RYTEL-WARZOCHA, AGNIESZKA GAJDA, <i>Obywatelska inicjatywa ustawodawcza w Finlandii</i>	505

VI. MODELE WSPÓŁCZESNEJ PREZYDENTURY

KRZYSZTOF MUCHA, MAGDALENA WRZALIK, <i>Ewolucja pozycji ustrojowej Prezydenta w konstytucjach Republiki Litewskiej</i>	521
--	-----

RETT R. LUDWIKOWSKI, <i>Kilka uwag o podstawie prawnej i skuteczności prób zablokowania powrotu do władzy byłego prezydenta Stanów Zjednoczonych Donalda Trumpa</i>	533
ARTUR OLECHNO, <i>Wybory Prezydenta Ukrainy w Kodeksie Wyborczym z 2019 r.</i>	547
ZBIGNIEW WITKOWSKI, <i>Orędzie Prezydenta RP – bezwartościowy i czysto symboliczny, ceremonialny akt komunikowania się głowy państwa czy realny środek prawny ?</i>	557

**VII. PARLAMENT – PARLAMENTARYZM – MANDAT PARLAMENTARNY –
FUNKCJONARIUSZE PUBLICZNI**

KRZYSZTOF ECKHARDT, <i>Przesłanki nabycia i utraty mandatu deputowanego ludowego Ukrainy</i>	571
EWELINA GIERACH, <i>Zakres autonomii regulaminowej Sejmu i Senatu a relacje izb</i>	583
ANDRZEJ JACKIEWICZ, <i>Zasada incompatibilitas a status prawny senatorów w Królestwie Belgii</i>	591
ALEKSANDRA LIPIEŃ, <i>Przymus wyborczy – wybrane zagadnienia</i>	601
RYSZARD PIOTROWSKI, <i>Z mocy prawa? Uwagi o poselskim projekcie zmian Konstytucji RP uzasadnianych potrzebami wojennymi</i>	617
JAROSŁAW SZYMANEK, <i>Metody powoływania składów osobowych komisji parlamentarnych</i>	631
PIOTR TULEJA, <i>Instytucja protestu wyborczego jako gwarancja praw wyborczych</i>	645
ADAM WRÓBEL, <i>Przedawnienie przestępstw funkcjonariuszy publicznych nieściganych z przyczyn politycznych (art. 44 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)</i>	655
JACEK ZALEŚNY, <i>Wokół procedury wyboru Rzecznika Praw Obywatelskich</i>	673

VIII. WŁADZA SĄDOWNICZA: NA ROZSTAJU DRÓG

ŁUKASZ CZARNECKI, <i>Uwagi o sądach obywatelskich w Meksyku</i>	685
DARIUSZ DUDEK, <i>Prezydent Rzeczypospolitej wobec wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących władzy sądowniczej</i>	695
LECH JAMRÓZ, <i>Krajowa Rada Sądownictwa a samorząd sędziowski</i>	723
IZABELA JANKOWSKA-PROCHOT, <i>Niezawisłość sędziów i niezależność sądów w świetle irlandzkiej ustawy zasadniczej</i>	739
EWA WÓJCICKA, <i>Znaczenie i funkcje uzasadnienia orzeczenia sądowego – uwagi ogólne</i>	751

IX. INSTYTUCJE OCHRONY PRAWA ORAZ WOLNOŚCI I PRAW JEDNOSTKI

ALDONA DOMAŃSKA, <i>Rekomendacje Komisji Weneckiej dla wzmocnienia niezależności ombudsmana</i>	765
ANNA DERYNG-DZIUK, <i>Kurator procesowy małoletniego jako konstytucyjny gwarant ochrony praw dziecka</i>	779
ELŻBIETA GUDOWSKA-NATANEK, <i>Niezależny organ nadzorczy – Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych</i>	791
JERZY SZUKALSKI, <i>Instytucja Pełnomocnego Rzecznika ds. Praw Człowieka w Kazachstanie w ujęciu normatywnym</i>	807
HALINA ZIĘBA-ZAŁUCKA, BEATA STĘPIEŃ-ZAŁUCKA, <i>Historyczne uwarunkowania ustrojowego modelu Prokuratury a prokuratura III RP</i>	821

X. DOBRA I WARTOŚCI KONSTITUCYJNIE CHRONIONE

MONIKA BARTNIK, <i>Godność uczestników postępowania karnego w świetle zasady prawa do sądu</i>	835
WOJCIECH BIAŁOGŁOWSKI, <i>„Konstytucyjna moc” Konkordatu?</i>	845
MACIEJ BORSKI, ANNA ROGACKA-ŁUKASIK, <i>Kontrowersje wokół art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych</i>	859
ANNA BUDZANOWSKA, JANUSZ KARP, <i>Godność w pułapce polityki. Dylematy doktrynalno-ustrojowe praw człowieka</i>	875
KRYSTIAN COMPLAK, <i>Refleksje nad tłumaczeniem niemieckich księzek prawniczych (na podstawie doświadczenia z przekładu monografii M. Baldusa Spory o godności człowieka. Niemieckie dyskusje od 1945 r.)</i>	889
AGNIESZKA GLORIA KAMIŃSKA, <i>Własność w aktach konstytucyjnych z lat 1989–1997. Wybrane zagadnienia</i>	907
KATARZYNA KACZMARCZYK-KŁAK, <i>Konstytucyjny standard prawa zabezpieczenia społecznego</i>	921
JAROSŁAW MATWIEJUK, <i>Ustawa z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny jako ustawa wykonawcza do konstytucyjnej regulacji problematyki bezpieczeństwa państwa</i>	937
MARIUSZ PARADOWSKI, <i>Statyczne i dynamiczne koncepcje dobra wspólnego</i>	947
PATRYCJA SOŁTYSIAK, <i>O potrzebie regulacji dotyczącej związków partnerskich</i>	963
EWELINA ŻELASKO-MAKOWSKA, PAULINA BIEŚ-SROKOSZ, <i>Samorząd terytorialny w Polsce w kontekście konstytucyjnej zasady decentralizacji władzy publicznej</i>	979

XI. GOSPODARKA I FINANSE PUBLICZNE W PERSPEKTYWIE KONSTITUCYJNO-USTROJOWEJ

JADWIGA GLUMIŃSKA-PAWLIC, <i>Podatki w Konstytucji – przyczynek do dyskusji</i>	999
MICHAŁ KIEDRZYNEK, <i>Cechy celu publicznego jako przesłanki wyłączenia</i>	1009
AGATA JURKOWSKA-GOMUŁKA, KATARZYNA KURZĘPA-DEDO, <i>Zasada proporcjonalności w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego skierowanych do sektora bankowego</i>	1021
ALEKSANDER LIPIŃSKI, <i>Nakaz natychmiastowego wstrzymania wydobycia węgla brunatnego ze złoża „Turów” oraz dzienna kara pieniężna (rozważania na tle postanowień TSUE z 21 maja 2021 r. oraz z 20 września 2021 r., C 121/21)</i>	1037
KAROLINA PALUSZEK, <i>Wybrane problemy zatrudniania cudzoziemców przez polskich przedsiębiorców</i>	1049

XII. RZECZPOSPOLITA POLSKA W SYSTEMACH RADY EUROPY I UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ NATO

EWA BUJWID-KUREK, <i>Przygotowanie do członkostwa w Unii Europejskiej państw o statusie potencjalnego kandydata. Bośnia i Hercegowina, Republika Kosowa w opiniach rezolucji Parlamentu Europejskiego z 2021 roku – komparatystyka</i>	1067
DOROTA KANIEWSKA, <i>Wybrane problemy współczesnego prawa międzynarodowego</i>	1085
JERZY JASKIERNIA, <i>Finansowanie partii politycznych i kampanii wyborczych z zagranicznych źródeł w świetle standardów Rady Europy</i>	1101

JAKUB ROBEL, <i>Elementy koncepcji bezpieczeństwa demokratycznego w działalności NATO</i>	1117
JACEK SOBCZAK, <i>Demaskatorska rola COVID-19 wobec dorobku prawnego Schengen</i>	1127
KAMIL SPRYSZAK, <i>The role of international organizations standards of a soft law nature in the system of human rights protection</i>	1143
KRZYSZTOF WOJTYCZEK, <i>Kilka uwag o naturze i sposobach naprawiania szkód wyrządzanych przez organy władzy publicznej</i>	1157